

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Čuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svake subote ◆ Godišnja pretplata 50 din ◆ Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 ◆ Telefon uredništva 30-866 i 26-516, uprave 30-866 ◆ Račun Poštanske štedionice br. 57.686 ◆ Oglasi po ceniku ◆ Rukopisi se ne vraćaju ◆

Beograd, 13 mart 1937

God. VIII ◆ Broj 7

Nj. Kr. Visočanstvo Knez Namesnik Pavle

pokrovitelj pokrajinskog sleta u Skoplju

Njegovo Kraljevsko Visočanstvo Knez Namesnik Pavle blagoizvoleo se je pri-miti pokroviteljstva pokrajinskog sleta, koji će se održati o Vidovdanu o. g. u Skoplju prigodom proslave 25-godišnjice oslobođenja Južne Srbije.

Oduševljen bratski doček Sokola beogradske župe u Sofiji

Sofija, 12 marta (telefonska vest). Sokoli beogradske župe, koji su otpu-tovali iz Beograda u četvrtak dne 11 o. m. noćnim brzim vozom u posetu braći sofijskim Junacima, stigli su da-nas u podne u Sofiju. U Sofiji Sokolima beogradske župe, kojih je sa članstvom i naraštajem stiglo 186 na čelu sa sta-rešinom župe bratom Stajom Stajićem, priređen je vanredno oduševljen brat-ski doček.

Sofija je dočekala jugoslovenske So-kole iskličena jugoslovenskim i bugar-skim zastavama. Naročito je odavala lepu sliku velika ulica Marije Luize koja vodi od kolodvora prema sre-dištu grada. Na peronu željezničke sta-nice kao i pred samom stanicom i po obližnjim ulicama dolazak jugosloven-skih Sokola očekivalo je veliko mno-štvo sofijskog građanstva i bugarskih Junaka u svećanim odorama sa zasta-vama i glazbom.

Na staničnom peronu bile su postro-jene počasne čete bugarskih Junaka i Junakinja, koji su u rukama držali ju-goslovenske i bugarske zastave. Me-đu brojnim predstavnicima i odlični-cima na dočeku su bili savetnik Jugo-slovenskog poslanstva u Sofiji g. Bo-žović i starešina Saveza bugarskih Ju-naka brat Raško Atanasov s članovima saveznog vodstva te s članovima uprave sofijske junačke oblasti.

Kada je u 11.50 časova po istočno-evropskom vremenu ušao voz u sofijsku stanicu, nastalo je oduševljeno bur-no klicanje: Živela Jugoslavija! Živela Bugarska! Živelo jugoslovensko-bugar-sko bratstvo! Dolazak voza glazba je pozdravila sviranjem jugoslovenske i bugarske himne.

Nakon izmenjenih pozdrava, jugoslo-venski Sokoli krenuli su sa stanice, neprestano praćeni oduševljenim spon-tanim ovacijama sofijskog građanstva kao i braće Junaka u Junački dom, odakle su zatim bili povedeni u od-ređena im konačišta.

U 13 časova jugoslovenskim Sokoli-ma bio je priređen ručak u najelitnijem sofijskom hotelu „Blgaria“, koji se na-lazi pored Dvora. Popodne jugoslo-venski Sokoli iskoristili su da razgledaju Sofiju. Naveče predsednik Sofijske op-štine priredio je u čast jugoslovenskih Sokola večeru, na kojoj je bilo oko 400 uzvanika.

Jugoslovenski Sokoli su u So-fiji predmet najveće bratske pažnje, s kojom ih posvuda susreće gostoljubi-vo sofijsko građanstvo.

*Jedno krupno pitanje, koje traži neodložno, funda-
mentalno stručno i plansko rešavanje*

JUGOSLOVENSKI NARODNI PARK I SOKOLSKI STADION U BEOGRADU

Veliki svesokolski slet, koji će se, kao što je poznato održati 1941 godine u Beogradu, prigodom navršanja pu-noletnosti Njegovog Veličanstva Kralja Petra II, uslovljen je jednim naj-krupnijim pitanjem — a to je pitanje izgradnje stalnog Sokolskog stadiona u Beogradu.

Održanje ovog II svesokolskog sleta u Beogradu postavlja pitanje sokol-skog stadiona u prestonici u središte pažnje ne samo naše sokolske javnosti nego i svih onih kojima je na srcu briga oko što snažnijeg razvitka fi-zičke kulture našeg naroda, u prvom redu naše omladine, utemeljene na ide-alnim težnjama za harmonijom duha i tela a prožete etikom naše nacionalne duše.

Problem beogradskog sokolskog stadiona ne obuhvata samo pitanje, gde i kako će se obezbediti i u-rediti potreban prostor za održa-vanje sleta koji je pred nama, nego je njegova suština u tome da se stvori takav stalan stadion koji će jednom za uvek omogućiti održa-vanje i najvećih manifestacija i pri-redaba ne samo sokolskih nego te-lesne kulture uopšte,

i svojim uređenjem ostvariti osnovne uslove za pravilan i brži razvitak te-lesnog vaspitanja i u prestonici i u celom jugoslovenskom narodu.

Tome problemu, koji jednako treba da interesuje ceo jugoslovenski narod kao i prestonicu Jugoslavije, posvećuje jugoslovensko Sokolstvo već godinama svoju najveću pažnju. **Jedino jugoslo-vensko Sokolstvo proučava taj problem naučnim metodama** — sa gledišta te-lesne kulture, komunalne politike, ur-banističkog gledišta i državnih potre-ba, koristeći se bogatim iskustvima stra-nih stručnih radova te vrste, kao i iz-građenim sportskim parkovima i sta-dionima. Taj rad jugoslovenskog So-kolstva mogao bi se ukratko prikazati, kako sledi:

1) **Prvi smišljeni potstrek** da se u Beogradu izgradi sokolsko sletišta u-činio je brat ing. Kosta Petrović 1934 u Savetodavnom odboru Ministarstva fizičkog vaspitanja naroda. Na sednici tog odbora 23-VII-1934 g. predložen je nacrt „Zakona o Jugoslovenskom narodnom parku Kralja Aleksandra I“, u kome parku je trebao da bude glavni i dominantni deo sokolsko sletišta. Da-lje su se u tom parku trebala nalaziti vežbališta i takmičišta za sve grane telesnog vežbanja, kao i Visoka ško-la za telesno vežbanje.

Na žalost, taj prvi obrazloženi pred-log jugoslovenskog Sokolstva nije na-išao na razumevanje, koje se je moglo sa pravom očekivati. A nadležni fak-tori nisu po tom predlogu ništa pre-duzimali.

2) Ponovni potstrek za ispravno re-šavanje Narodnog parka i Sokolskog stadiona u Beogradu dao je novembra 1934 g. Prosvetni odbor Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije, po čijoj je ini-cijativi objavljen u časopisu „Sokolska prosveta“ niz članaka brata ing. Ko-ste Petrovića, u kojima se principi-jelno raspravljalo o pitanju Narodnog

parka i Sokolskog stadiona u Beogra-du. Na žalost ni ova akcija nije kod merodavnih činioaca naišla na ono ra-zumevanje, koje je Sokolstvo sa sigur-nošću očekivalo s obzirom na sveso-kolski slet koji se je trebao održati u Beogradu 1936 g.

3) Kao treći pokušaj, da se ubede o potrebi Narodnog parka i stalnog Sokolskog sletišta u Beogradu svi oni koji bi se već po svom pozivu i dužno-sti morali baviti tim važnim problemom, **Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije iz-dao je juna 1935 g. knjigu „Sokolski stadion u Beogradu, u Jugoslovenskom narodnom parku Viteškog Kralja Alek-sandra I Ujedinitelja“,** koja je proi-stekla iz članaka napisanih u „Sokol-skoj prosveti“. Stručna i dnevna štampa primila je tu knjigu sa veliki po-hvalama.

Knjiga je bila razaslati svima oni-ma, koje treba da interesuje taj važan problem kao sastavni deo opšteg pro-blema harmoničkog vaspitanja jugoslo-venske omladine. Težilo se da se me-rodavnim faktorima stavi na raspolo-ženje stručno obrađeni i obrazloženi materijal, kako bi im se olakšalo kod stvaranja sudova i donošenja rešenja.

Rok od juna 1935 g. do danas iz-gleda, da nije bio dovoljan da se pi-tanje privede rešenju.

4) Nakon što je knjiga izašla pa sve do početka 1937 g. uprava Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije i dalje je podrobno proučavala ceo taj pro-blem u svojim stručnim odborima i Izvršnom odboru. O tome pitanju oba-veštavana je sokolska i šira javnost pre-davanjima preko radio-stanica Beograd, Zagreb i Ljubljana i člancima u „So-kolskom glasniku“, a u više navrata su o tome pitanju raspravljale i dnev-ne novine te časopisi u vezi sa izja-vama ministra g. dra J. Rogića.

Nakon što su završena potrebna stručna proučavanja pitanja Narodnog parka i Sokolskog stadiona u Beogra-du, vodstvo jugoslovenskog Sokolstva pristupilo je donošenju potrebnih od-luka o tome važnom problemu, a koje su objavljene u br. 3 našega lista od 12 februara o. g. i o čemu je izvestila i dnevna štampa.

Skoro istovremeno dok je Izvršni od-bor Saveza SKJ rešavao o ovome pi-tanju, ministar g. dr. J. Rogić pod-neo je 11-II o. g. finansijskom od-boru Narodne skupštine poznati amand-man o izgradnji reprezentativnog sta-diona u Beogradu koji će nositi ime „Stadion Njegovog Veličanstva Kralja Petra II“.

Kao što je u zaključku Izvršnog od-bora Saveza SKJ od 12-II o. g. na-glašeno, teži se da se pitanje izgradnje Narodnog parka i Sokolskog stadiona u Beogradu reši u duhu predloga i obra-zloženja, koji su dokumentovano iz-neseni u knjizi „Sokolski stadion u Beogradu“. Misli vodilje, koje su ru-kovodile Savez SKJ kada je zauzimao svoje gledište i donosio zaključke o tome važnom pitanju, dadu se u glav-nom sažeti ovako:

1) Da se kod nas neobično i mnogo greši, često i od strane onih koji treba

da te probleme dobro poznaju, kada se razmatra pitanje telesnog vaspitanja naroda sa tri zasebna, na žalost vrlo često i tri suprotna gledišta: tele-sno vaspitanje u školi, putem Sokol-stva ili treće, putem sporta. Međutim mora da postoji samo jedno telesno vaspitanje, a to je ono koje je deo op-šteg vaspitanja naroda. Nije time re-čeno, da škola neće vršiti svoju naro-čitu, Sokolstvo svoju, a sport opet svo-ju ulogu. Nasuprot, potreban je ovaj naročiti rad svake od navedenih or-ganizacija, ali tako da teže jednom za-jedničkom konačnom cilju, da „kao ču-vari svetskog mira do najveće mere o-jačamo i očuvamo našu odbranbenu snagu — a to je bezuslovno državni problem prvog reda“.

2) Harmoničnost u vaspitanju duha i tela nije dovoljna samo kod pojedin-ca. Ona se mora preneti na ceo jugo-slovenski narod, ako smo svesni duž-nosti koju nam je u amanet ostavio veliki Kralj. A puna harmoničnost u vaspitanju celog naroda može se po-stići samo punom koordinacijom sve-kolikog rada svih odgovornih činilaca. Bez ove pretpostavke nemoguće je u-spešno delovanje a da se suviše ne rasipa energija, koje mi i onako ne-mamo u izobilju da bi je mogli bescilj-no trošiti. Sa ove tačke gledišta treba posmatrati svaki događaj koji je u ve-zi sa vaspitanjem novih jugosloven-skih generacija. Jedan od takvih zna-čajnih događaja u vezi sa vaspita-njem novih jugoslovenskih generacija je i II sveslovenski sokolski slet, koji treba da se održi 1941 godine u Beo-gradu.

Stoga mislimo da je potrebno iz-rekom naglasiti:

Izgradnja sokolskog stadiona u Beogradu mora se tako pripremiti i sprovesti da se postigne potpuna koordinacija u velikom delanju na harmoničnom vaspitanju celog ju-goslovenskog naroda, a istovre-meno i koordinacija telesnog vež-banja svekolike omladine u Beo-gradu.

3) Sve do pokrajinskih sletova, koji su bili održani 1934 g. u Zagrebu i 1936 g. u Subotici, u Jugoslaviji su se izgrađivala sletišta neracionalno i bez svakog sistema. Kao školski primer ka-ko ne treba graditi je primer velikog sletišta izgrađenog velikim materijal-nim žrtvama u Beogradu 1930 god. za I svesokolski slet. Sletišta je služilo za nekih 8 priredaba, pa se posle toga opet porušilo, a da nije ostalo ni traga ni glasa, da je taj prostor jed-nom služio potrebama telesnog vaspit-anja naroda.

Pogreške koje su učinjene prilikom izgradnje sletišta 1930 godine ne smeju se više ponoviti. Dosta je bilo ekspe-rimentisanja. Moramo pristupiti siste-matskom i racionalnom radu. Naša je dužnost da uverimo sve merodavne fak-tore, u prvom redu Kraljevsku vladu i Opštinu grada Beograda, da izgradnja sletišta za veliki slet 1941 godine mora biti produkt smišljenog, sistematskog

i racionalnog delanja sviju pozvanih faktora.

4) Dokumentovanom raspravom „Sokolski stadion u Beogradu” neoborivo je dokazano da je s obzirom na potrebu sokolsko sletiste u Beogradu, **jedino ispravno i moguće rešenje: DA SE U BEOGRADU PODIGNE NARODNI PARK ZA TELESNO VEŽBANJE U KOM ĆE BITI I DOMINANTNI DEO — SOKOLSKO SLETISTE.** Taj park treba tako projektovati i omogućiti njegovo izvođenje, koje će osigurati potrebe budućeg velegrada Beograda, a što će biti od presudnog upliva i značaja za dalji razvitak prestonice Jugoslavije.

Izgradnja toga parka treba da izvire iz sistematskog i racionalnog rešenja svih potrebnih vežbališta u Beogradu, a Narodni park treba da je kruna tog sistema vežbališta u Beogradu. Prema tome

treba da se mnoga dispozicija u uređajnim osnovima grada Beograda iz osnova promeni, odnosno dopuni,

u duhu savremenog rešavanja urbanističkih problema, gde sve više dobiva u važnosti ispravno rešavanje potreba vežbališta kao jednog dela važnog problema zelenila i javnih nasada. Da se u Beogradu ovaj ceo problem mora što pre iz osnova rešiti ukazuje najbolje jedan stručan izveštaj u pogledu vežbališta i vežbaonica u Beogradu, gde se među ostalim kaže:

„U samom Beogradu naći će se klasični primeri kako ne bi smelo da bude: Realka, Prva muška, Treća muška, Četvrta muška, Peta muška, Muška učiteljska škola, Ženska učiteljska škola, Prva ženska. Neki od ovih zavoda nemaju čak ni dvorišta a kamoli gimnastičke dvorane”. Narodni park za telesno vežbanje u Beogradu treba da zadovolji:

a) potrebu vrhovne državne uprave telesnog vežbanja u Jugoslaviji (Visoka škola za telesno vežbanje; uzorna vežbališta itd.);

b) potrebe Sokolstva (svesokolski sletovi, pokrajinski sletovi, takmičenja i t. d.);

c) potrebe sporta (olimpijade, balkanske igre, međunarodna takmičenja itd.);

d) potrebe grada Beograda (znatan deo vežbališta u sistemu vežbališta, zelenila, javnih nasada i odmarališta grada Beograda).

Park za telesno vežbanje, koji odgovara potrebama opštine grada Beograda, trebalo bi da obuhvata ove komplekse vežbališta i borilišta, koje treba po načelima vrtljarske arhitekture i celishodnosti u iskorišćavanju povezati u jednu celinu:

1) Sokolsko sletiste — sokolski stadion, koji opet treba da sačinjava:

a) odgovarajući slobodni prostor oko sletista; b) glavno vežbalište, koje je slično onome običnog sportskog borilišta; c) zbiralište povezano sa potrebnim svlačionicama itd.

2) Jedno ili dva obična sportska borilišta. Od ovih jedno može da bude sportski stadion.

3) Kompleks igrališta na travnjaku za: nogomet, hazenu, hokej, košarku itd. Obično će se sa ovim ogradištima povezati potrebna vežbališta: za vežbanje bez sprava; za vežbanje na spravama; za laku atletiku i borilačke vežbe (osim streljanja).

4) Igrališta i borilišta za tenis.

5) Streliste.

6) Plivalište sa skakalištem mogu se vezati sa kupalištem.

7) Veslačku stazu, eventualno vezana sa jedriličkom stazom.

8) Klizalište.

9) Jahalište.

10) Biciklističko (i eventualno motociklističko) trkalište.

11) Poljane i vežbališta za decu i omladinu, odmarališta za odrasle.

Prema tome od presudne je važnosti, da se **odmah izradi ispravan i potpun projekat celokupnih zelenila, javnih nasada i vežbališta budućeg velegrada Beograda.** Taj se projekt ima vremom, po napred smišljenom planu, privoditi u život. Treba da se rukovodimo načelom: stvoriti veliki plan, pa ga po mogućnosti izvoditi; a ne stvoriti mali plan, pa ga onda dopunjavati. Treba raditi iz velikog u malo, a ne obratno.

5) **Narodni park za telesno vežbanje u Beogradu treba da postane uzoran**

državni institut. Pored sokolskog sletista, sportskog stadiona, borilišta i vežbališta za sve grane telesnog vežbanja, u uzornom Narodnom parku treba da se nalazi: Visoka škola za telesno vežbanje, koja nam je danas potrebna kao nasušni hleb, ako smo doista shvatili i obuhvatili značaj telesnog vaspitanja omladine.

Oživotvorenje takve narodne potrebe treba omogućavati svim raspoloživim sredstvima i na sve moguće načine: treba osigurati budžetom države i opštine stanovita novčana sredstva; treba sve što je moguće za Narodni park staviti besplatno ili po režijskoj ceni na raspoloženje: potrebno zemljište, materijal iz državnih preduzeća, mladice iz državnih šuma, prevoz materijala; treba se po mogućnosti u ovom vanrednom slučaju osloboditi zakonskih stega, koje bi smetale ostvarenju zamisli; korišćenje besplatne radne snage: vojne vežbe tehničkih trupa, radna snaga po zakonu o nedržavnim putevima, apšenci, javni radovi itd.; lutrije u korist Narodnog parka itd.

Konačno je Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije predlagao, da se ta zamisao u toku niza godina privede u delo, tako da 1941 god. bude završeno potrebno Sokolsko sletiste, i to tako, da to sletiste može da primi 8000 vežbača koji će istovremeno nastupiti u areni kao i 60.000 gledalaca u gledalištu; ali sletiste treba tako izgraditi da će se isto sa najmanjim mogućim smetnjama moći preudeliti za 20.000 vežbača i 100.000 gledalaca.

6) Pre nego što je gosp. ministar dr. Rogić podneo pomenuti amandman Narodnoj skupštini, izneo je Savez SKJ sledeće:

„Takvo monumentalno delo podiže se samo jednom u ljudskom veku. Zato mislimo da ne može biti ni časka sumnje kome treba to delo posvetiti. Taj park za telesno vaspitanje — koji će doprinosti znatan udeo preporodu i potpunom ujedinjenju jugoslovenskog naroda — ima da se posveti Zatočniku i Mučeniku jugo-

slovenske misli — Viteškom Kralju Aleksandru I Ujedinitelju. Zato neka taj park za telesno vežbanje nosi ime „Jugoslovenski narodni park Viteškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja” kao večan spomenik Njegove veličine i slave”.

Iz ovog svega izloženog sledi, da u duhu čiste sokolske ideologije jugoslovensko Sokolstvo ima pred očima svekolike potrebe jugoslovenskog naroda. I zato ono ne teži da reši neovisno od celine samo svoju momentanu potrebu.

Jugoslovensko Sokolstvo se stoga zalaže za svom svojom snagom u ime svih svojih 300.000 pripadnika da se do 1941 god. — do dana punoletnosti svog ljubljenog Kralja Petra II — reši problem sokolskog sletista u okviru Jugoslovenskog narodnog parka u Beogradu, koji će služiti za vaspitanje novih, zdravih generacija jugoslovenskog naroda.

EKSPOZE MINISTRA ZA FIZIČKO VASPITANJE NARODA

DRA J. ROGIĆA U NARODNOJ SKUPŠTINI

REORGANIZACIJA MINISTARSTVA — OSNIVANJE ŠKOLE — IZGRADNJA STADIONA NJ. VEL. KRALJA PETRA II U BEOGRADU — REFORMA I KONTROLA TELESNOG VASPITANJA

Prilikom debate o budžetu Ministarstva fizičkog vaspitanja naroda u Narodnoj skupštini, ministar dr. Josip Rogić, podnoseći svoj ekspoz, ponovio je uglavnom ono što je o budžetu, delokrugu rada i težnjama svoga resora izjavio u skupštinskom finansijskom odboru.

U svome ekspozu ministar dr. Rogić izneo je između ostalog sledeće:

— Ministarstvo fizičkog vaspitanja naroda kao jedno od najmlađih ministarstava započelo je svoj rad u 1932, te je tokom svog postojanja do sada izradilo nekoliko zakona putem Narodnog predstavništva, kao zakon o obaveznom telesnom vaspitanju, zakon o vatrogastvu, zakon o podizanju domova, kao i potrebite pravilnike za izvršenje ovih zakona. Osim ovog zakonodavnog i čisto administrativnog rada ovo Ministarstvo je s materijalnim sredstvima koja su mu bila odobrena po predloženim budžetima do sada pomagalo sve naše sportske ustanove kao i sve ustanove telesnog vaspitanja u opšte, a osobito najveću Savezu Sokola Kraljevine Jugoslavije. Osim toga Ministarstvo je pomagalo i održavanje reprezentativnih nastupa u inostranstvu. Kao najvažnija priredba te vrsti je nastup reprezentacija na XI olimpijskim igrama prošle godine u Berlinu. Ovo Ministarstvo zajedno s postojećim našim Olimpijskim odborom omogućilo je dostojnu spremu naših takmičara i možemo ipak da konstatujemo, da je na prošloj olimpijadi u Berlinu naša reprezentacija bolje od svih dosadašnjih u propagandističkom pogledu podigla ugled našeg sporta u inostranstvu.

Međutim moram ovde odmah konstatovati, da do sada niti kod našeg javnog mišljenja a ni kod svih merodavnih činioaca nije ukazivano dovoljno pažnje niti je dovoljno shvaćena važnost onih velikih zadataka, koje ima pred sobom ovo Ministarstvo. Ti najvažniji zadaci, izraženi u opštim linijama, su: telesno, moralno i nacionalno vaspitanje naše omladine i podizanje sportskog i viteškog duha u njoj. Imao sam prilike da vidim u stranim državama, s koliko se moralnih i materijalnih žrtava unapređuju ciljevi telesnog vaspitanja naroda, s koliko se interesa pažnje i rada unapređuje ova grana nacionalne i državne politike, jer sada u ostalom svetu vlada nepodeljeno mišljenje, da je za podizanje kako rasne a tako i moralne snage jednog naroda potrebno što većim radom i što većim materijalnim sredstvima potpomagati razvoj telesnog vaspitanja naroda uopšte.

Svi znaci pokazuju, da se i kod nas u tome pogledu pošlo na bolje i nadamo se, da će ovo pitanje pravilnog izvođenja telesnog vaspitanja naroda

i omladine naići na punu potporu kako naše javnosti tako i našeg Narodnog predstavništva

Rad ovog Ministarstva može da se obeleži u dva pravca: prvo u pravcu potpomaganja privatne inicijative u svim našim sportskim organizacijama, potpomaganje Sokolstva kao i vatrogastva, koje organizacije imaju svoj posebni zakon, a drugi pravac rada ovog Ministarstva bio bi izvršavanje zakona o obaveznom telesnom vaspitanju. Ovaj zakon kod nas postoji već od godine 1934, ali iako je donesena uredba o izvršavanju ovoga zakona, ipak se vrlo malo do sada radilo na tome da se ovaj zakon sprovede u delo. Zatrebe koje su uglavnom stajale na putu pravilnom izvršavanju ovoga zakona uglavnom su materijalne prirode. Ovaj zakon predviđa nastavu telesnog vaspitanja u prazničnim tečajevima, koji se imaju održavati u celoj zemlji, i to u svima varošima, varošicama i seoskim opštinama. Kao takav ovaj zakon iziskuje i mnogo materijalnih sredstava, jer obavezuje sve naše seoske opštine da iz svojih sredstava nabave kako pogodno vežbalište za održavanje nastave, tako i plaćanje nastavnika u tim prazničnim tečajevima. Poznavajući teško finansijsko stanje naših seoskih opština, nije se moglo u tome pogledu pokročiti napred, tako da su naredbe zakonodavca u tome pogledu ostale mrtvo slovo na papiru. Iznimku čine pojedini gradovi, kao: Beograd, Zagreb, Ljubljana i Skoplje, jer se u tome pogledu pokazao priličan napredak i gradske opštine iz vlastitih sredstava održavaju redovno praznične tečajeve s našom izvanškolskom omladinom od 14—20 godina starosti.

Ne treba mislim da ističem naročitu važnost ovoga zakona, jer držim da smo svi složni u tome, da s našom omladinom, koja se nalazi izvan škole, treba i mora da se nešto učini korisnog, kako u njenom vlastitom interesu, a tako i u interesu samog naroda i države. Ne smemo dozvoliti da ta naša omladina, koja se regrutira većinom iz seljačkog, malograđanskog i zanatlijskog stanovništva, u svojim slobodnim časovima besciljno luta ili pada pod uticaj loših i destruktivnih elemenata ulice, već moramo toj omladini putem prazničnih tečajeva, u kojima će se osim vršenja čisto telesne nastave održavati i korisna i poučna predavanja, stvoriti preduslove za zdraviji, normalni telesni, moralni i nacionalni razvitak.

Za ovako opsežan i veliki zadatak, budžet koji se pred vas iznosi, iako je povećan za milijun dinara, ipak je isuviše mali da bi u potpunosti mogao efikasno ostvariti ove zadatke. Ali ipak usprkos tome, Ministarstvo će i sa sadašnjim budžetskim sredstvima tokom

ove godine pokrenuti najživlju akciju, da se u tome pogledu krene napred i da se pokaže veći zamah rada i veći uspeh, nego što se to do sada radilo.

Sadašnji budžet pokazuje glavne smernice rada ovog Ministarstva, a tako gde su pojedine partije nedovoljne za izvršenje toga rada, dopunio sam sa amandmanima, koje ću imati čast predložiti i koji će zajedno s celim budžetom dati pravu sliku delatnosti ovog resora.

Amandman, kojim se traži produženje odredbe §-a 97. sadašnjeg finansijskog zakona i kojim se traži 2.000.000.— dinara za izvršenje zakona o obaveznom telesnom vaspitanju, neophodno je potreban u sastavu ovog budžeta, jer će se na taj način stvoriti potrebni nastavnički kadar za izvođenje obaveznog telesnog vaspitanja.

Što se pak tiče amandmana za osnivanje škole za telesno vaspitanje, kojim se traži svota od 750.000.— dinara, najveću samo ovu činjenicu: među svim evropskim zemljama jedine su Jugoslavija i Albanija, koje nemaju škole za telesno vaspitanje.

Nedovoljna sprema naših sadašnjih nastavnika i učitelja telesnog vaspitanja po srednjim i njima ravnim školama učinila je, da se kod nas telesno vaspitanje smatra kao drugorazredno u pogledu vaspitanja naše omladine. I ovo Ministarstvo već dve godine predviđa korake da se ostvari otvorenje te škole, pa smatram, da je sada nastupio krajnji momenat, da se to pitanje definitivno reši, i da se u našoj zemlji otvori škola za telesno vaspitanje, iz koje će se regrutirati potreban broj sposobnih nastavnika za telesno vaspitanje, kako u školama, tako isto i u prazničnim tečajevima za našu izvanškolsku omladinu, kao i za telesno vaspitanje u našoj vojsci. Ako se ova škola otvori u narednoj budžetskoj godini, onda će biti udaren osnovni kamen telesnom, moralnom i nacionalnom vaspitanju celokupne naše omladine.

Tražim amandmanom 300.000 dinara za Sokolsku župu u Skoplju radi izgradnje stadiona za pokrajinski sokolski slet, koji će se održati na Vidovdan o. g. u okviru velikih svečanosti i 25-godišnjice oslobođenja Južne Srbije. Mislim, da ne trebam posebno naglašavati veliko nacionalno značenje ove priredbe, tim više, što bi podizanje tog stadiona i posle ovog sleta služilo za izvođenje telesnog vaspitanja naše omladine u Skoplju.

U predloženom budžetu za 1937/38 potkrale su se neke greške, tako da na odnosnom amandmanu, koji sam podneo treba da se ovaj predlog budžeta promeni i da glasi:

„U budžetu Ministarstva fizičkog vaspitanja naroda menja se: „Stipendije za obrazovanje nastavnika u inostran-

stvu i usavršavanje lekara u sportskoj medicini Din. 210.000. Svi troškovi oko osnivanja i održavanja stručnih tečajeva Ministarstva fizičkog vaspitanja naroda za obrazovanje nastavnika, instruktora i trenera specijalnog telesnog vaspitanja, kao i za držanje nastavnika, instruktora i trenera u tim tečajevima dinara 700.000. Uređenje sportskih vežbališta dinara 1.000.000. Razne pomoći savezima, potsavezima, klubovima i društvima Ministarstva fizičkog vaspitanja naroda, za koje nije ranijim parafama i pozicijama dodeljena pomoć za unapređenje sporta u zemlji, kao i za priređivanje svih takmičenja, za davanje potpore klubovima i društvima za održavanje vežbališta, nabavku pribora i sve ostale potrebe, koje ministar svojim rešenjem odredi: Savezu skauta Din. 70.000.—; Zimsko sportskom savezu Din. 100.000.—; za učešće takmičara na olimpijskim igrama u Tokiju (Japan) 1940 Din. 100.000.—; Lakotatletskom savezu Din. 100.000.—; Streljačkom savezu Din. 100.000.—; Veslačkom savezu Din. 100.000.—; Mačevalačkom savezu Din. 60.000.—; Nogometnom savezu Din. 30.000.—; Plivačkom savezu Din. 40.000.—; Sport klubu „Jug“ iz Beograda za dovršenje i uređenje zimsko-sportskog doma na Mavrovim Hanovima i za podizanje i uređenje veslačkog doma i hangara na Ohridskom Jezeru Din. 50.000.—; Jahačkom klubu Sv. Đorđe iz Beograda Din. 50.000.—; sportskim savezima, potsavezima, klubovima i društvima u ime pomoći, i to klubovima od 5 do Din. 20.000.—; ukupno Din. 309.000.— Svega Din. 1.109.000.—

Napominjem, da se ovim amandmanom ni ukoliko ne menja budžetski efekat već u okviru istog izvršene su promene pojedinih pozicija, dok je konačna budžetska brojka ostala ista.

Amandman za podizanje reprezentativnog stadiona u Beogradu glasi:

„Na dan 1 aprila 1937 osniva se kod Državne hipotekarne banke u Beogradu fond za izgradnju državnog reprezentativnog stadiona u Beogradu pod imenom: „Stadion Njegovog Veličanstva Kralja Petra II.“ Ovim fondom upravlja ministar fizičkog vaspitanja naroda. Gradsko poglavarstvo grada Beograda ustupice Ministarstvu fizičkog vaspitanja naroda pogodno zemljište na kome se ima izgraditi stadion. Ovlašćuje se ministar finansija da iz budžetskih rezervnih kredita za budžetsku 1937/38 godinu uplati u fond kod Državne hipotekarne banke sumu od Din. 5.000.000.— kao prvu ratu za ostvarenje izgradnje stadiona. Ministar-ski savet na predlog Ministra fizičkog vaspitanja naroda propisuje uredbu sa zakonskom snagom o pribiranjima i uplaćivanju materijalnih sredstava u fond, o rukovanju s istim, o izgradnji i o upravi stadiona.“

Cinjenica je, da će Njegovo Veličanstvo Kralj Petar II postati punoletan 1941, i tom prilikom biće priredene velike svečanosti, a predviđa se i svesokolski slet u okviru tih svečanosti. Za takvu svečanost mora se izgraditi stadion, koji će služiti i Sokolstvu i ostalim sportskim priredbama i biti sposoban da primi velike mase naroda, i to se mora izgraditi kao stalni stadion, koji će kasnije, posle njegovog otvaranja, služiti za svrhe tih vrsti priredaba pa i za održanje olimpijskih igara. Tačna svota koliko će stajati izgradnja tog stadiona ne može se predvideti, jer to zavisi od mnogo elemenata.

U pogledu ličnih rashoda Ministarstva oni su povećani svega za 41.664.— Din. prema prošlogodišnjem budžetu. Školovanje stipendista povećano je za 72.000.— Din.

Za organizacione i propagandističke troškove, koji su najvažniji za izvođenje zadatka Ministarstva fizičkog vaspitanja naroda obzirom na zakon o obaveznom telesnom vaspitanju i na održavanje stručnih tečajeva specijalnog telesnog vaspitanja, na izvođenje takmičenja srednjoškolskih đaka kao i uređenje sportskih vežbališta, ukupna svota je 3.185.036.— Din. i ona je u ovoj godini povećana sa 1.081.336.— Din. S ovom svotom, iako je ona još uvek suviše malena, Ministarstvo fizičkog vaspitanja naroda nada se da će tokom budžetske 1937/38 godine dati rezultate kako u pogledu obaveznog tele-

snog vaspitanja tako i u pogledu specijalnog sportskog rada.

Dve pozicije u iznosu od 6.000.000 Din. predstavljaju pomoć Savezu Sokola Kraljevine Jugoslavije na osnovu §-a 8 Zakona o osnivanju Sokola Kraljevine Jugoslavije, a pozicija u iznosu od Din. 600.000.— predstavlja pomoć Vatrogasnom savezu Kraljevine Jugoslavije po §-76 i §-u 86 zakona o organizaciji vatrogastva. Te su pomoći ostale i u ovoj budžetskoj godini iste kao i prošle godine.

Razne pomoći sportskim društvima povećane su za svega 9.000.— Din. i iznose ukupno 1.539.000.— dinara.

Organizaciji obaveznog telesnog vaspitanja daje se po svuda na svetu sve veći značaj. Prateći napredak vremena i iskustva drugih želimo da opšte ljudski ideal zdravlja i snage združimo s realnim potrebama naroda. U tome smislu stari zakon o obaveznom telesnom vaspitanju više ne zadovoljava. Upravo čitavo dosadanje sprovođenje bilo je u stadijumu ispitivanja i sticanja iskustava obzirom na prilike u kojima se taj zakon imao da primenjuje.

Po ovlašćenju koji nam daje § 96 finansijskog zakona za 1936/37 izrađena je sada nova uredba o osnivanju i radu prazničnih tečajeva i izvršenju ostalih odredaba zakona o obaveznom telesnom vaspitanju. Uredba je izrađena na osnovu stečenih iskustava i u duhu stvarnih potreba njihovih mogućnosti.

Glavne karakteristike ove nove uredbe mogu se rezimirati ovako:

Organizacija obaveznog telesnog vaspitanja omladine sprovodi se od Ministarstva fizičkog vaspitanja naroda, i to preko banovina, odnosno srezova i opštinskih uprava, koje obrazuju praznične tečajeve za izvanškolsku omladinu, kao i od respektivnih ministarstava, koja u svojim resorima imaju škole. Na taj je način organizacija sprovedena u osnovnim, produžnim, srednjim i stručnim školama, dakle proteže se na sve škole osim univerziteta.

Ovakvim sistemom organizacije zadržan je pravilan uticaj i široka pomoć svih upravnih vlasti u sprovođenju zakona i postizanju uspeha kod ogromne većine naše omladine, koja mora da bude najjači izvor snage naše narodne odbrane.

Ovom uredbom izvršava se sprovođenje zakona o obaveznoj telesnoj nastavi kroz sve opštine i kroz sve škole u zemlji. Ranija uredba ograničavala se je samo na gradove, koji spadaju pod zakon o gradskim opštinama i na pojedine sokolske jedinice, uglavnom na izvanškolsku omladinu, što nije davalo potrebne rezultate a istovremeno nije nosilo odliku jednakosti i bilo je protivno slovu i duhu zakona.

Ujedno na ovaj način zagarantovana je i dragocena pomoć vojnih organa, kako u pogledu dotacije tečajeva i školovanja potrebnim vojnim materijalom, tako i u pogledu potrebnog broja specijalnih tehničkih instruktora, uz saradnju starešine kadra naše narodne vojske. Dosada specijalna nastava nije se uopšte izvodila.

Uredbom je detaljno razrađen nastavni plan i program rada i data je mogućnost Ministarstvu da odštampa i svoje udžbenike, od kojih će jedan biti u rukama zainteresovanih već do 1 aprila.

U pogledu tečajeva za obrazovanje nastavnika telesnog vaspitanja uveren sam da je pronađen najbolji put. Ministarstvu je omogućeno da se sprovedu ovi tečajevi i time će se postići podizanje naučnog nivoa i ujednačenje nastave. Nastavnici se biraju iz redova nastavnika osnovnih škola, nastavnika gimnastike, rezervnih oficira vojske i mornarice i iz redova tehničkih članova sportskih i viteških društava. U pogledu prava sprovođenja obavezne telesne nastave zasebno, a paralelno sa prazničnim tečajevima, izjednačena su sva udruženja sa ciljevima telesnog vaspitanja; te su dokinuti svi eventualni privilegiji, davani ranijom uredbom.

Na koncu, prema dosada stečenom iskustvu, ovom su uredbom određeni i tehnički propisi za finansiranje i administriranje prazničnih tečajeva, a Ministarstvu je omogućeno da prema potrebama i budžetskim mogućnostima pomaže praznične tečajeve i škole, kao

i sva ona lica koja rade na obaveznom telesnom vaspitanju.

U daljnjem sprovođenju zakona o obaveznom telesnom vaspitanju naše omladine naredio sam studij jednog specijalnog sistema za škole, naročito stručne. Uveren sam, da će prema ovom planu, na primer svaki apsolutno učiteljske škole postati jednovremeno i kvalifikovani nastavnik za obavezno telesno vaspitanje i da će steći pravo dobivanja čina rezervnog đaka podoficira posle služenja u kadru samo za 4—5 meseci, i to eventualno za velikih letnjih raspusta.

Očekujem široku pomoć i razumevanje naših nadležnih faktora i celokupne naše javnosti. Ovako shvaćen i sproveden zakon o obaveznom telesnom vaspitanju može spremiti našu omladinu i čitav narod za zadatke koji nas čekaju i koje nam vreme nameće.

Obzirom na veliku važnost rada prodrućnog Ministarstva, kao i na to sada pokazane nedostatke u pogledu organizacije, spremio sam predlog zakona o reorganizaciji Ministarstva fizičkog vaspitanja naroda i o upravi telesnog vaspitanja.

Što se tiče same reorganizacije Ministarstva, mišljenja sam da isto treba da bude postavljeno na višu stručnu podlogu, a ne kao što je često do sada bio slučaj, da se rad Ministarstva kreće u čisto birokratskom opsegu i deljivanju raznih pomoći. A što se tiče uprave telesnog vaspitanja, mišljenja sam, da bi trebalo izvršiti koncentraciju rada, i to kako u pogledu telesnog vaspitanja naše školske omladine, tako i u pogledu telesnog vaspitanja izvanškolske omladine.

Nastava telesnog vaspitanja u našim školama treba da dobije ozbiljan karakter i treba da se vrši što intenzivnije i planski što stručnije. U pogledu telesnog vaspitanja naše izvanškolske omladine ovo Ministarstvo treba putem svojih organa ne samo da vrši kontrolu, već i da daje inicijativu, kako u pogledu sprovođenja same nastave telesnog vaspitanja, tako isto i inicijativu u pogledu pravilnog razvoja naše omladine u nacionalnom i moralnom pogledu.

Smatrao sam zbog pravilnog razvika naših sportskih ustanova i telesnog vaspitanja u njima da predložim u projektu zakona takve odredbe, koje će ovom Ministarstvu davati pravo ingerencije u njihov rad tamo gde to zahtevaju državni i nacionalni interesi, kao i tamo gde to traži sam ugled našeg sporta. Poštujući privatnu inicijativu i veliki rad i preduzimljivost naših sportskih ustanova oko unapređenja telesnog vaspitanja, nikada nije bila namera ovog Ministarstva da se dira u autonomiju naših sportskih društava i nikada nije bila izražena želja za nekom krutom centralizacijom, već naprotiv svrha je samog projekta zakona da se dode do korisne koncentracije čitavog rada oko telesnog vaspitanja omladine i do korisne saradnje i koordinacije rada između Ministarstva i postojećih ustanova. Nikakva težnja za nekakvom etatizacijom ili dirigovanom sportskom politikom nije vodila ovo Ministarstvo prilikom stvaranja ovog novog zakona, već jedino želja za postignućem onih idealnih ciljeva našeg nacionalnog vaspitanja omladine, a to su: zdrava omladina, viteški snažna, moralno čvrsta, nacionalno svesna, a što je najjači temelj na kome treba da se zida budućnost naše domovine. —

Nakon povedene debate, Narodna skupština primila je zatim budžet Ministarstva fizičkog vaspitanja.

Amandman o sanaciji sokolskih domova

Među predlozima novih amandmana uz finansijski zakon za 1937/38 nalazi se i amandman Ministarstva fizičkog vaspitanja naroda o sanaciji sokolskih domova, a koji glasi:

„Ovlašćuje se Ministar fizičkog vaspitanja naroda da može za Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije zaključiti zajam u iznosu od 10.000.000 dinara sa rokom otplate od 10 godina u svrhu da se izvede sanacija sokolskih domova u zemlji, s tim da se odgovarajućim anuitet isplaćuje iz državne pomoći, ko-

ju Savez Sokola prima iz budžeta Ministarstva fizičkog vaspitanja naroda, i s tim da se ova sanacija izvede po planu, koji će odobriti, na predlog Saveza Sokola, Ministar fizičkog vaspitanja naroda i Ministar finansija.“

G. dr. Koce se prebacio

U budžetskoj debati u Narodnoj skupštini a posle ekspozee ministra za fizičko vaspitanje naroda dra Josipa Rogića među ostalim govornicima o budžetu toga resora govorio je i narodni poslanik g. dr. Juraj Koce, koji je u svome govoru između ostalog rekao: „Koliko su neosnovani napadaji na dra Korošca u pogledu njegovog držanja prema Sokolstvu, najbolji je dokaz činjenica, da je dr. Korošec još godine 1928 biran za počasnog člana jugoslovenskog Sokola.“

Reče — i ostade živ! G. dr. Koce se je u svojoj dobronamernoj tvrdnji prebacio. Moramo naime konstatovati da ta njegova tvrdnja, žalimo, nije tačna.

Ciljevi organizacije „Junak“

Iznoseći u osjećkom „Hrvatskom listu“ ciljeve nove organizacije „Junak“, koja deluje u nekim našim gradovima, a koja je bila osnovana i odobrena prošle godine, dr. Franjo Dujmović veli, da se ovom organizacijom ukida podvojenost u opštoj narodnoj organizaciji između bivših hrvatskih Sokola i Orlova i postavlja jedinstvena osnova za omladinsku organizaciju celokupne hrvatske omladine u gradovima.

Prosvetni tečaj Pokrajinskog saveza ruskog Sokolstva u Jugoslaviji

U cilju da se podigne stvaralački rad ruskog Sokolstva u svakom pogledu na dostojnu visinu i da se stvori kadar svestrano pripravnih i predanih boraca za rusku nacionalnu ideju, Pokrajinski savez ruskog Sokolstva u Jugoslaviji organizovao je prosvetno-propagandni tečaj.

Tečaj je počeo meseca novembra pr. g., a trajeće do jula o. g. Predavanja na tečaju drže se svakog petka od 7 do 9 časova uveče. Broj učesnika varira od 25 do 30 osoba.

Program tečaja sastoji se od 6 specijalnih grupa, a te su: proučavanje osnovnih sokolskih predmeta sa propagandnim ciljem: istorija svih sokolskih saveza od početka pa do danas, ideologija, organizacija Sokolstva i Tirov sistem fizičkog vaspitanja;

izučavanje istorije i geografije Rusije od postanka do revolucije 1917 god., razvoj ruske revolucije i odjek iste u drugim zemljama — u cilju pedagoško-patriotskom a radi obuke sa ruskom decom i naraštajem;

predmeti građanske naobrazbe: državno ustrojstvo u raznim zemljama (od široke demokratije do apsolutne monarhije) te savremene političke struje;

proučavanje marksizma (delatnost III Internacionalne) i današnjeg stanja — političkog i ekonomskog u SSSR;

proučavanje suštine uzajamne duhovne veze između svijeta Slovena u prošlosti, sadašnjosti i najbližoj budućnosti; i

organizacija prosvetno-propagandnog rada u ruskim sokolskim društvima, otsecima i gnezdim.

Iz ovog programa vidi se cilj i čisto praktičan zadatak tečaja za ruske prosvetne prednjake u Jugoslaviji. Tome još treba dodati da se prilikom sprovođenja programa tečaja pripremaju i sastavljaju članci za štampu, kako rusku tako i stranu, specijalno sokolsku i opštu; da se spremaju predavanja; da se pripremaju govori pred vrstom, da bi svaki prednjak naučio izlagati svoje misli u granicama određenog zadatka ubedljivo i jasno.

Na taj način spremljeni prednjaci-propagandisti treba da neumorno rade na jačanju i širenju ruske nacionalne ideje u sredini ruske emigracije i ruskog naraštaja i da vaspitavaju one generacije ruskih Sokola koje će raditi u svojoj oslobođenoj zemlji istvarati tamo sokolski pokret na dobrobit napaćenog ruskog naroda a preko njega i celokupnog Sokolstva.

N. K.

Sa smučarskih utakmica za prvenstvo Saveza slovenskog Sokolstva i Hanžekov pehar

održanih u Planici od 26—28 februara,
na kojima je pobedio Savez S. K. J.

1) Put u Tamar — staza na 18 km; 2) Dolazak Bugara u Planicu; 3) Jalovec i Vulnar, gde su se držale utakmice u slalomu; 4) Bugarin Kostev startuje na 18 km.; 5) Pobednik u takmičenju za prvenstvo Saveza S. S. na 18 km. Lojze Klančnik — S. K. J. — kratko nakon starta; 6) Lovro Zemva — S. K. J. — drugi najbolji na 18 km.; 7) Sinovec — Č. O. S. — pred startom; 8) Pobednik u kombinaciji i treći na 18 km. Gregor Klančnik — S. K. J. — nakon starta; 9) Erlebah — Č. O. S. — pred startom: desno, sa štopericom u ruci, br. Moulik, vođa čehoslovačke vrste; 10) Knap — S. K. J. — pred startom na 18 km.